

Gezamenlijk advies

de aanpassing van de energieprestatieregelgeving

Advies over de aanpassing van de energieprestatieregelgeving

Datum van goedkeuring **26 september 2013**

Volgnummer **2013 | 047**

Coördinator + e-mailadres **Francis Noyen, francis.noyen@minaraad.be**

Co-auteur + e-mailadres **Mohamed Al Marchohi, mamarchohi@serv.be**

Inhoud

	Krachtlijnen	3
	Procesbeschrijving.....	5
	Dossierbeschrijving	6
	1 Algemeen	6
1.1	Situering	6
1.2	Inhoud dossier.....	6
1.3	Het ontwerpdecreet	7
1.4	De ontwerpbesluiten.....	8
	Aanbevelingen	9
	1 Algemeen	9
1.1	Tweejaarlijkse evaluatie van de energieprestatieregelgeving (versie juni 2013)	9
1.2	Flankerend beleid is essentieel	10
	2 Ontwerpdecreet en-besluiten	12
2.1	Verstrengingspad voor woongebouwen	12
2.2	Hoogte en timing van de norm.....	13
2.3	BEN-norm	14
2.4	K-norm en U-waarden.....	15
2.5	Uitzonderingen toepassingsgebied	16
2.6	Invoeren E-peileis voor niet-residentiële gebouwen.....	17
2.7	Voorlopersrol van de gemeenten	17
2.8	Ingrijpende renovaties	18
2.9	Netto Energiebehoefte	20
2.10	Participatie in hernieuwbare energieprojecten	22
2.11	Systeemeisen en berekeningsmethode	23
2.12	Handhaving.....	24
2.13	Erkenningsregeling voor verslaggevers	25

Krachtlijnen

Sinds 1 januari 2006 wordt het bouwen en verbouwen in Vlaanderen aangestuurd door de energieprestatieregelgeving. Op regelmatige basis wordt de energieprestatieregelgeving geëvalueerd.

De transitie naar een duurzame, innovatieve en toekomstgerichte economie en maatschappij is een grote maatschappelijke en politieke uitdaging. In de praktijk blijkt dat er nog heel wat barrières zijn (bv. stijgende bouwkost van nieuwbouwwoningen, tekort aan middelen om voor te financieren, etc...) die deze transitie bemoeilijken. Een efficiënt flankerend beleid is nodig om deze barrières op te lossen.

Het ontwerpdecreet en de besluiten bevatten tal van voorstellen die ondersteund worden door de raden. Voorbeelden hiervan zijn: de introductie van een langetermijnpad voor de eisen, het invoeren van een E-peileis voor niet-residentiële gebouwen, de concretisering van de voorlopersrol van gemeenten, ...

Wat de hoogte en de timing van het E-peil betreft stellen de raden vast dat veel Vlamingen vooruitlopen op de normering en dat met de huidige aanscherping het beleid duidelijk mikt op het meekrijgen van de achterblijvers. Vermits er voorgesteld wordt om het huidige kostenoptimale niveau (vanuit het oogpunt van de bouwheer) in te voeren in 2016, moet volgens de raden ook nadrukkelijk ingezet worden op een sterk voorlopersbeleid met een sensibiliseringscampagne en bijkomende stimuli zodat bouwheren massaal aangezet worden om zo snel als mogelijk E50 (kostenoptimaal) te bouwen.

Bij de berekening van de BEN-norm stellen de raden vast dat PV voor de berekening van de kostenoptimaliteit niet meetelt maar wel voor de berekening van het E-peil. De nota aan de Vlaamse Regering bevat hiervoor geen onderbouwing of verklaring. Daarnaast vinden de raden het ook vanzelfsprekend dat het kostenoptimale niveau kan evolueren. Meer dan uit te gaan van wat nu een kostenefficiënt niveau lijkt te zijn in 2021, moet er naar gestreefd worden om de (technische) invulling van het begrip (bijna) energieneutraal op een zo kostenoptimale manier te halen. Hiervoor is een goede voorloperstrategie, die ervoor zorgt dat deze standaard zich nu al verder kan ontwikkelen en de markt kan penetreren, essentieel.

De raden stellen vast dat het ontwerpbesluit het K-peil als eis behoudt en de hoogte ervan niet wijzigt. Indien geopteerd wordt om het K-peil als eis te behouden, dan vinden de raden dat conform de trias energetica deze eis in lijn met het eerdere verstrengingspad mede aangescherpt moet worden.

De uitzondering voor land- en tuinbouw wordt geherformuleerd. De raden vrezen dat volgens deze nieuwe bepaling serres en geklimatiseerde stallen in de intensieve veehouderij, dus landbouwgebouwen zonder lage energiebehoefte, zouden moeten voldoen aan de EPB-eisen. Dit kan volgens de raden niet de bedoeling zijn.

Het E peil van E90 bij renovaties is in vele gevallen suboptimaal. De raden vragen dat bouwheren, architecten, verslaggevers, aannemers actief geïnformeerd worden over de noodzaak en opportuniteiten van doorgedreven renovatie. Dit moet vermijden dat eigenaars tevreden zijn met het behalen van een E90 terwijl voor hun specifiek geval bijvoorbeeld een E70 het optimum is. Naast het invoeren van een eis voor ingrijpende renovaties, is het zeer belangrijk om ook een sterk stimulerend beleid te voeren voor verdergaande totaalrenovaties, dit alles gekaderd in een duidelijke langetermijnaanpak voor een volledige en diepgaande renovatie of sloop en herbouwprojecten van ons gebouwenpark tegen 2050.

De raden stellen vast dat bij berekening van netto energiebehoefte voor ruimteverwarming (NEBrv) geen rekening wordt gehouden met de werkelijke ventilatieverliezen, maar met een defaultwaarde. De raden begrijpen dat een defaultwaarde de complexiteit van de berekeningsmethode vermindert. Gezien de snelle evoluties op het vlak van ventilatiesystemen vragen de raden dat systemen die beter scoren dan de defaultwaarde toch in rekening kunnen worden gebracht. De raden vragen ook dat op regelmatige tijdstippen de prestaties van de gebruikte technieken afgetoetst worden aan de defaultwaarde. Wijziging van de minimumnorm of ontwikkeling van een ander kengetal op gebouwniveau kan enkel na een studie en zeer grondig onderzoek waarbij de verschillende ventilatiesystemen betrokken zijn.

In alle nieuwe gebouwen en gebouwen met een ingrijpende renovatie moet een minimumniveau van energie uit hernieuwbare energiebronnen worden gebruikt. Een van de mogelijkheden is de participatie in hernieuwbare energieprojecten binnen de provincie via een coöperatieve. De raden vragen dat in het besluit voorwaarden voor een coöperatieve worden opgenomen, namelijk een erkenning door de Nationale Raad voor Coöperatie (NRC) en het onderschrijven van de principes van het ICA (International Co-operatieve Alliance).

Procesbeschrijving

Datum adviesvraag	25 juli 2013
Naam adviesvrager + functie	Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie
Rechtsgrond van de adviesvraag	Artikel 2 van het decreet van 18 juli 2003 tot regeling van strategische adviesraden
Adviestermijn	30 dagen
Samenwerking	Minaraad en SERV
Overlegcommissie	WCMH
Vergaderingen: soort + datum	2, 13, 19 september 2013

Minaraad en SERV ontvingen op 25 juli 2013 een adviesvraag over het ontwerp van decreet houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010 en een tweede ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010.

Het dossier werd besproken op de werkgroepsvergaderingen van 3, 13 en 19 september 2013.

Dossierbeschrijving

1 Algemeen

1.1 Situering

- [1] Om het potentieel aan energiebesparing door het verbeteren van de energieprestaties van gebouwen aan te spreken, werden dwingende en specifieke maatregelen vastgelegd in de Europese Richtlijn 2002/91/EG betreffende de energieprestatie van gebouwen (EPBD-richtlijn).

Op de Lentetop van maart 2007 stelde de Europese Raad een energiebesparingsdoelstelling van 20% voorop in vergelijking met een business-as-usual situatie in 2020. Om die doelstelling te bereiken en het potentieel voor kostenefficiënte energiebesparingen in de bouwsector beter te benutten, werd de richtlijn herzien. Op 18 juni 2010 werd de nieuwe EPBD-richtlijn (2010/31/EU) gepubliceerd. De herziene richtlijn heeft een breder toepassingsgebied, beoogt een effectievere impact, bevat ambitieuzere doelstellingen dan de eerste EPBD-richtlijn van 2002 en legt de lidstaten op om de bijna-energie neutrale gebouwen als norm in te voeren.

- [2] Sinds 1 januari 2006 wordt het bouwen en verbouwen in Vlaanderen aangestuurd door de energieprestatieregelgeving. Elk gebouw waarvoor een vergunning is aangevraagd sinds die datum, moet voldoen aan de eisen op het vlak van de energieprestatie en het binnenklimaat (EPB-eisen). De bepalingen betreffende de energieprestatieregelgeving zijn geïntegreerd in respectievelijk het Energiedecreet van 8 mei 2009 en het Energiebesluit van 19 november 2010.
- [3] Op regelmatige basis wordt de energieprestatieregelgeving geëvalueerd. De derde evaluatie en de omzetting van de EPBD-richtlijn (2010/31/EU) liggen aan de basis van voorliggend ontwerpdecreet en –besluiten.

1.2 Inhoud dossier

- [1] Mineraad en SERV ontvingen een adviesvraag met het oog op de wijziging van de regelgeving betreffende de energieprestaties van gebouwen. Het dossier omvatte:
- De nota aan de Vlaamse Regering.
 - De tweejaarlijkse evaluatie energieprestatieregelgeving versie 13 juni 2013 (met bijlagen).

- Het ontwerp van decreet houdende wijziging van het energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de energieprestaties van gebouwen.
- Het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 november 2010, wat betreft de energieprestaties van gebouwen (met bijlagen).
- Het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 november 2010, wat betreft de invoering van een erkenningsregeling voor verslaggevers en van een vrijstelling voor bepaalde gebouwen van landbouwbedrijven (met bijlagen).
- De reguleringssimpactanalyses (RIA's).
- Het advies van IF en het begrotingsakkoord.

1.3 Het ontwerpdecreet

[2] Het ontwerpdecreet tot wijziging van het decreet van 8 mei 2009 bevat volgende wijzigingen:

- Naast de huidige diplomavereiste voor verslaggever wordt ook een opleiding, een centraal examen en een permanente vorming voorzien.
- Een duidelijkere omschrijving voor uitzonderingen in land- en tuinbouwsector.
- De uiterste indiendatum van de EPB-aangifte wordt aangepast naar zes maanden na de ingebruikname of meldingsplichtige werken.
- De informatie over de start en het einde van de werken kan opgevraagd worden bij de gemeenten (in het kader van handhaving).
- Een duidelijkere regeling betreffende het aantal EPB-aangiftes voor een gebouw met meerdere eenheden.
- Het verhogen van de basisboete voor het niet (tijdig) indienen van een EPB-aangifte.
- Het vastleggen van boetes bij het overtreden van systeemeisen of bij het verkeerd rapporteren van systeemeisen.
- Het instellen van een maximumboete voor verslaggevers die niet waarheidsgetrouw rapporteren.
- Daarnaast hebben verschillende artikelen betrekking op het optimaliseren van het handhavingskader voor energieprestatieregelgeving en de energieprestatiecertificatensystemen.

1.4 De ontwerpbesluiten

- [3] De aan het Energiebesluit door te voeren wijzigingen worden in twee besluiten gesplitst. Het eerste besluit betreft de wijzigingen die meteen kunnen worden doorgevoerd. Het tweede besluit bevat wijzigingen waarvoor nog een decretale rechtsgrond nodig is (invoering van een erkenningsregeling voor verslaggevers en van een vrijstelling voor bepaalde gebouwen van landbouwbedrijven).
- [4] De wijzigingen in de besluiten hebben betrekking op:
- Het invoeren van een E-peil-eis voor alle niet-residentiële gebouwen.
 - Het vastleggen van een EPB-verstrengingspad voor de volgende jaren.
 - Het aanpassen van de berekeningsmethodiek.
 - Het aanpassen van "aard van het werk" en "indeling van het gebouw".
 - Het vastleggen van de systeemeisen.
 - De modaliteiten van de erkenningsregeling voor verslaggevers.

Aanbevelingen

1 Algemeen

1.1 Tweejaarlijkse evaluatie van de energieprestatieregelgeving (versie juni 2013)

- [5] Artikel 11.1.6 van het Energiedecreet bepaalt dat de Vlaamse Regering minstens om de twee jaar de berekeningsmethode en de EPB-eisen van de regelgeving evalueert en in voorkomend geval aanpast. De Vlaamse Regering dient ook om de vier jaar de procedures en de administratieve lasten te evalueren.
- [6] De voorlopige conclusies die het VEA trok uit de derde evaluatie van de energieprestatieregelgeving, werden opgenomen in de ontwerpnota "tweejaarlijkse evaluatie energieprestatieregelgeving 2013 versie april 2013". De derde evaluatie van de energieprestatieregelgeving bevat geen evaluatie van procedures en administratieve lasten. De ontwerpnota bevat wel een stand van zaken m.b.t. procedures en administratieve lasten. Stakeholders konden hun opmerkingen, bedenkingen en verbetervoorstellen bij een onderdeel van de EPB-evaluatie aan het VEA bezorgen.
- [7] De Minaraad en de SERV stelden op 16 mei 2013 een advies vast over deze ontwerpnota¹. In het algemeen vonden zij de voorstellen een stap in de goede richting. Niettemin formuleerden de raden een hele reeks opmerkingen en suggesties voor aanpassing van de ontwerpnota.
- [8] De raden stellen vast dat in de definitieve versie van de evaluatie een aantal van hun opmerkingen en aanbevelingen zijn opgenomen:
- Andere gewesten tijdig betrekken bij het project van de geïntegreerde methode (pagina 80 van de evaluatienota).
 - Er voor zorgen dat nieuwe woningen toekomstvast (future proof) zijn door de investeringen die onomkeerbaar zijn zoals spouw en vloerisolatie, nu direct goed te doen. Volgens de evaluatienota kan het wenselijk zijn om voor deze schiedelen eisen op te leggen die verder gaan dan het huidige kostenoptimum (pagina 126 van de evaluatienota). De vraag is wel in hoeverre dit geïmplementeerd is.

¹ Advies van Minaraad en SERV van 16 mei 2013 over de tweejaarlijkse evaluatie van de energieprestatieregelgeving 2013.

- De nota deelt de vaststelling dat niet alle elementen die een maatschappelijke rol spelen, meegenomen zijn in de macro-economische analyse van de kostenoptimale EPB-eisen en stelt dat het binnen het beperkt tijdsbestek niet mogelijk was om de studie met die aspecten uit te breiden (pagina 12 van de evaluatienota). De raden missen wel het engagement om deze elementen wel in rekening te brengen bij een volgende macro-economische analyse.
- Onderzoek naar de koppeling van bouwgerelateerde databanken² (pagina 167 van de evaluatienota).

Een aantal van de voorstellen van de raden worden niet weerhouden:

- Het bepalen van een indicatief energieprestatiepeil naargelang het type van te renoveren woning, zodat sommige renovaties niet boven het kostenoptimum voor hun woning zullen uitkomen door gewoon de eis te halen.
- Energiecoöperatieven moeten voldoen aan een aantal elementen zoals een erkenning door de Nationale Raad voor Coöperatie (NRC) en het onderschrijven van de principes van het ICA (International Coöperatieve Alliance).

1.2 Flankerend beleid is essentieel

[9] In het advies over de evaluatie van de energieprestatieregelgeving formuleerden de raden niet alleen een hele reeks opmerkingen en suggesties voor de aanpassing van de ontwerpnota maar ook voor het energieprestatiebeleid in het algemeen.

De Vlaamse overheid legde samen met de sociale partners en het georganiseerde middenveld de concrete doelstellingen voor Vlaanderen in Actie vast in het Pact 2020. Het Pact 2020 beoogt de transitie naar een duurzame, innovatieve en toekomstgerichte economie en maatschappij. Deze doelstellingen zijn onder andere:

- Tegen 2020 beantwoorden nieuwbouwwoningen aan de optimale energieprestatienorm.
- Efficiëntiewinsten worden geboekt om de elektriciteitsvraag te beperken.

² Voorbeelden van deze databanken zijn: inventaris leegstaande gebouwen, inventaris ongeschikte of onbewoonbare woningen, inventaris verwaarloosde gebouwen, databank van het kadaster, databank unieke werfmeldingen van de Sociale Zekerheid ...

- Een verdere ontkoppeling van economische groei en het geheel van emissies en afvalproductie door een gestaag stijgende materiaal- en energie-efficiëntie.
- De plaatsing van dak- of zoldervloerisolatie, de vervanging van enkel glas en inefficiënte verwarmingsinstallaties en innovaties in de sector zorgen er voor dat tegen 2020 het energiegebruik van het gebouwenpark aanzienlijk daalt.
- Er in slagen om tegen 2020 het potentieel aan economische activiteiten en werkgelegenheid³ dat uit deze beleidsopties voortvloeit, in het bijzonder ook in de hernieuwbare energiesector, zoveel mogelijk te realiseren.

[10] De transitie is een grote maatschappelijke en politieke uitdaging. In de praktijk blijkt dat er nog heel wat barrières zijn die deze transitie bemoeilijken.

Om de transitie daadwerkelijk te concretiseren moet een efficiënt flankerend beleid worden ontwikkeld om dit proces te faciliteren en te ondersteunen. De Vlaamse overheid heeft hierin dan ook een belangrijke rol te spelen. In hun eerder advies over de evaluatienota gaan de raden dieper in op dat flankerend beleid. Belangrijke domeinen zijn onder andere:

- Communicatie, onderwijs, opleiding en bijscholing. De complexiteit en de eis om nauwkeurig te werken neemt steeds verder toe. Opleiding en permanente bijscholing van architecten, EPB-verslaggevers, kleine en middelgrote aannemers en installateurs is cruciaal.
- Renovatiebeleid.
- Het stroomlijnen van het instrumentarium met het woonbeleid. Evaluatie van de financiële instrumenten op lange termijneffectiviteit, -efficiëntie en rechtvaardigheid. Dit omvat o.a. een hervorming van de woonbonus, het inzetten op voorfinanciering, etc.
- Doelgroepenbeleid (huurder/verhuurder, sociaal kwetsbare groepen, ouderen, ...).
- Het stimuleren van innovatie.

³ McKinsey becijferde dat het nastreven van deze maatregelen in de bouwsector in België een totale investering zou vergen van € 24 miljard over de periode 2010-2030, met een gemiddelde terugverdientijd van 8 jaar. Bovendien zouden deze maatregelen tot 20.000 banen kunnen creëren. McKinsey & Company, Pathways to World-Class Energy Efficiency in Belgium, 2009.

- Afstemming met andere beleidsdomeinen (en regelgeving) zoals ruimtelijke ordening.

[11] Eén van deze barrières is bijvoorbeeld de stijgende bouwkost van nieuwbouwwoningen. In hun eerder advies over de evaluatienota vroegen de raden om hiermee rekening te houden: *"De raden gaan er van uit dat de initiële kost voor nieuwbouwwoningen in de komende jaren zal stijgen. De mogelijke negatieve gevolgen voor de bouwheer, de huurder en bij uitbreiding de totale woningmarkt moeten ondervangen worden."*

Het is de bedoeling om de EPB-eisen af te stemmen op de kostenoptimale niveaus. Men kan ervoor kiezen de eisen af te stemmen op het micro-economisch niveau of het macro-economisch niveau. Indien ervoor gekozen zou worden om de eisen af te stellen op het maatschappelijk optimum dan gaan de raden er van uit dat deze kloof gedicht wordt door een flankerend beleid.

Er zijn aanwijzingen dat de stijgende kostprijs voor nieuwbouwwoningen indirect zou leiden tot het in stand houden van de slechtste woningen wat een negatieve invloed heeft op het energieverbruik ."

Om deze barrière aan te pakken zal er een flankerend beleid gevoerd moeten worden op verschillende vlakken: voorfinanciering (premies, faciliteren van energiediensten, voordelig woonkrediet voor energiezuinig bouwen, etc.), beleid om bouwgronden betaalbaar te houden, bouwheren aanzetten tot compact bouwen, intensivering van renovatiebeleid, ontwikkelen van beleidsvisie rond sloop en herbouw, etc.

[12] De raden zijn van mening dat een coherent flankerend beleid moet uitgewerkt worden in samenspraak met alle betrokken partijen. De raadorganisaties zijn dan ook bereid om hieraan mee te werken.

2 Ontwerpdecreet en-besluiten

2.1 Verstreningspad voor woongebouwen

[13] Het besluit bevat volgend verstreningspad voor woongebouwen: E50 vanaf 2016, E40 vanaf 2018, E35 vanaf 2020 en E30 (= BEN-norm) vanaf 2021.

[14] In hun eerder advies over de evaluatienota werd gesteld: *"De raden betreuren dat de verdere aanscherping van de eisen om te komen tot bijna-nul-energiewoningen nu nog niet voorligt. Zo ontbreekt het de sector nog steeds aan een duidelijk langetermijnpad, iets waar de raden ook in vorige adviezen herhaaldelijk voor gepleit hebben."* De raden vroegen dat *" het verstreningspad voor EPB-eisen gebaseerd zou zijn op het in de tijd*

voortschrijdend economisch optimum. De raden wijzen er ook op dat het verstrengingspad compatibel moet zijn met de langetermijndoelstellingen. Belangrijk is ook dat het beleid zo voorspelbaar mogelijk is. Wel moet men rekening houden dat er een kloof kan zijn tussen het maatschappelijk economisch optimum en de betaalbaarheid (vanuit het oogpunt van de bouwheer) van nieuwe gebouwen of ingrijpende renovaties. Innovatie, het oplossen van financiële en niet-financiële barrières, of het inzetten van andere instrumenten moeten deze kloof dichten."

Op basis van de studies naar het kostenoptimale niveau stellen de raden vast dat volgens het VEA voor nieuwe residentiële gebouwen E50 op korte termijn haalbaar is en dat dit peil geen aanpassingen van de huidige bouwpraktijk inhoudt. Voor vele woningtypes is het optimum zelf lager⁴.

[15] De raden vinden het dan ook positief dat er duidelijkheid komt voor het pad richting 2021.

2.2 Hoogte en timing van de norm

[16] Wat de hoogte en de timing van de norm betreft stellen de raden volgende elementen vast:

- *"Uit de uitgevoerde studie blijkt dat het kostenoptimale niveau tussen E40 en E50 voor de referentiewoningen kan worden behaald met courante en algemeen toepasbare maatregelen. Een aantal van die kostenoptimale pakketten werd bijkomend gesimuleerd op een set van ongeveer 200 woningen en appartementen. Uit de analyse blijkt dat voor het grootste deel van de woningen en appartementen een E-peil van 50 kan worden behaald met die pakketten."* (evaluatie-nota p.108).
- De richtlijn 2010/31/EU vereist dat elke lidstaat in 2015 de kostenoptimale niveaus van energieprestatie oplegt.
- *"Het VEA stelt daarom voor om het kostenoptimale niveau van E50 vanaf 01/01/2015 in te voeren, zoals opgelegd door de EPBD 2010/31/EU."* (evaluatie-nota p.110).
- Bij het opstellen van het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2013-2020⁵ hanteerde het milieukostenmodel voor de bijkomende maatregelen een

⁴ Voor rijwoning is dat K32 en E43.

⁵ Het plan gaat uit van een gecumuleerde emissiereductiekloof van 10 Mton tussen de verwachte emissies in het BEL-scenario en de verwachte emissieplafonds tussen 2013 en 2020.

scherper verstrengingspad: E50 vanaf 2016, E40 vanaf 2018, E30 (in plaats van E35) vanaf 2020 en E25 (in plaats van E30) vanaf 2021⁶.

- "Die cijfers geven aan dat er meer en meer woningen worden gebouwd met een E-peil lager dan E60 (van bijna 5% in 2006 naar ongeveer 35% in 2010). Daarnaast stijgt het aandeel gebouwde woningen met een E-peil onder het kostenoptimale niveau (E50). Waar dat in 2006 slechts enkele percenten bedroeg, gaat het in 2010 al om 15% van de woningen." (evaluatie nota p. 107). De Vlaming loopt met andere woorden voor op de normering. De raden stellen vast dat met de huidige aanscherping het beleid duidelijk mikt op het meekrijgen van de achterblijvers.
- Vanuit de bouwsector pleit men voor voldoende tijd om de bouwpraktijk te laten evolueren om op grote schaal lagere E-peilen te behalen.
- De nota aan de Vlaamse Regering stelt voor om het vaste stramien van een wijziging om de twee jaar aan te houden en dus E50 in te voeren vanaf 2016.

[17] Vermits er voorgesteld wordt om het huidige kostenoptimale niveau (vanuit het oogpunt van de bouwheer) in te voeren in 2016 moet volgens de Raden ook nadrukkelijk ingezet worden op een sterk voorlopersbeleid met een sensibiliseringscampagne en bijkomende stimuli zodat bouwheren massaal aangezet worden om zo snel als mogelijk E50 (kostenoptimaal) te bouwen. Het is daarbij essentieel het langetermijnperspectief voor ogen te houden en duidelijk te maken dat alle gebouwen, dus niet enkel nieuwbouw, volgens de Routekaart naar een concurrerende koolstofarme economie⁷ tegen 2050 (dus nog tijdens de levensduur van de woningen die vandaag gebouwd worden) nagenoeg geen CO² meer mogen uitstoten. Men gaat er hierbij van uit dat de uitstoot van de bouwensector met ongeveer 90% verminderd kan worden.

2.3 BEN-norm

[18] In het ontwerpbesluit wordt voorgesteld om E30 te definiëren als BEN-norm omdat dit de kostenoptimale norm zou zijn in 2021. Voor de vaststelling van E30 als BEN-norm gaat het VEA er van uit dat PV uit de kostenefficiëntieberekening gehaald wordt (omdat bijvoorbeeld bouwpercelen on-

⁶ VITO, Ondersteuning bij de ontwikkeling van het Vlaams Klimaatbeleidsplan, Studie uitgevoerd in opdracht van LNE, Juni 2012.

⁷ Europese Commissie, Routekaart naar een concurrerende koolstofarme economie in 2050, COM(2011) 112 definitief.

gunstig georiënteerd zijn of teveel beschaduwd worden om PV-panelen toe te passen). Anderzijds wordt op het eerste zicht PV nog wel meegerekend in de E-peilberekening om de E30-norm te halen. De raden stellen dus vast dat PV voor de berekening van de kostenoptimaliteit niet meetelt maar wel voor de berekening van het E-peil. De nota aan de Vlaamse Regering bevat hiervoor geen onderbouwing of verklaring.

- [19] Dat wat vandaag (met de huidige technieken) als kostenoptimaal berekend wordt tegen 2021 (E30 voor woningen en E40 voor scholen en kantoren) wordt als BEN-norm voor 2021 naar voor geschoven. Tegen 2021 zullen de prijzen van bouwmaterialen, toegepaste technieken, energieprijis, arbeid nog (sterk) variëren. De raden vinden het dan ook vanzelfsprekend dat het kostenoptimale niveau kan evolueren.
- [20] Meer dan uit te gaan van wat nu een kostenefficiënt niveau lijkt te zijn in 2021, moet ernaar gestreefd worden om de (technische) invulling van het begrip (bijna) energieneutraal op een zo kostenoptimale manier te halen. Hiervoor is een goede voorloperstrategie, die ervoor zorgt dat deze standaard zich nu al verder kan ontwikkelen en de markt kan penetreren, essentieel.

2.4 K-norm en U-waarden

- [21] Uit de evaluatienota's blijkt dat het VEA voorstander is om de K-peil-eis⁸ op termijn weg te laten voor woongebouwen, behoudens in geval van functie-wijzigingen.
- [22] De raden stellen vast dat het ontwerpbesluit het K-peil als eis behoudt en de hoogte ervan niet wijzigt. Indien geopteerd wordt om het K-peil als eis te behouden dan vinden de raden dat conform de trias energetica deze eis in lijn met het eerdere verstrengingspad mede aangescherpt moet worden. Dit wordt ook erkend in de nota aan de Vlaamse Regering waar het belang van trias energetica aangehaald wordt ter motivatie van de aanscherping van het K-peil voor de voorlopers.
- [23] De raden vragen dat onderzocht wordt hoe de U-waarden kaderen in het verstrengingspad, rekening houdend met het feit dat gebouwen toekomstvast (future proof) gebouwd en gerenoveerd moeten worden.

⁸ Het K-peil geeft het maximale peil van de globale warmte-isolatie van het gebouw weer. In tegenstelling tot het E-peil, wordt het K-peil berekend voor het gebouw als geheel.

2.5 Uitzonderingen toepassingsgebied

[24] Het huidige Energiedecreet bevat onder Titel I, Art. 1.1.3. 56^e de definitie van een gebouw: *“elk gebouw in zijn geheel of delen ervan die zijn ontworpen of aangepast om afzonderlijk te worden gebruikt of een andere bestemming hebben, en waarvoor energie verbruikt wordt om ten behoeve van mensen een specifieke binnentemperatuur te verkrijgen”*. In de Europese richtlijn EPBD 2010/31/EU wordt een gebouw in artikel 2, 1° gedefinieerd als *“een overdekte constructie met muren waarvoor energie gebruikt wordt om het binnenklimaat te regelen”*. Het gaat om energieverbruik om een binnenklimaat te regelen, zonder verdere specificatie.

De bepaling *“om ten behoeve van mensen een specifieke binnentemperatuur te verkrijgen”* is specifiek voor de Vlaamse energieprestatieregelgeving. Het al dan niet ‘geklimatiseerd’ (verwarmd of gekoeld) zijn van gebouwen en het al dan niet ‘ten behoeve van mensen’ geklimatiseerd zijn, zijn twee aspecten die vaak leiden tot verschillende interpretaties en discussies. Daarnaast rijzen er ook problemen rond een niet gelijke behandeling van een geklimatiseerd ‘alleenstaand klein gebouw’ en een geklimatiseerd ‘klein deel van het gebouw’⁹.

Zowel in het ontwerp van decreet als in de ontwerpbesluiten wordt voor wat betreft de afbakening van het toepassingsgebied de zinsnede ‘ten behoeve van mensen’ weggelaten. Hierdoor hangt het toepassingsgebied nu af van het al dan niet geklimatiseerd zijn van een gebouw en niet meer van de doelgroep. Men stelt daarbij dat *“elk gebouw dat geen industrieel gebouw en geen niet voor bewoning bestemd gebouw in een landbouwbedrijf is, en waarin mensen wonen, werken, logeren, ... enz. wordt altijd beschouwd als geklimatiseerd”*¹⁰.

Voor land- en tuinbouw wordt in het ontwerpdecreet en het ontwerpbesluit volgende uitzondering geformuleerd : *“Niet voor bewoning bestemde gebouwen van landbouwbedrijven met een lage energiebehoefte en niet voor bewoning bestemde gebouwen van landbouwbedrijven die in gebruik zijn*

⁹ De huidige energieprestatieregelgeving stelt dat geklimatiseerde ‘alleenstaande gebouwen met totale bruikbare vloeroppervlakte van minder dan 50 m²’ buiten het toepassingsgebied vallen. Als er zich bijvoorbeeld in een onverwarmd industriegebouw of in een landbouwgebouw een geklimatiseerde kleine kantoorruimte of een geklimatiseerde combinatie van een kleine refter, een kleedruimte, een doucheruimte en een toilet (kleiner dan 50 m²) bevindt, dan moeten die kleine ruimten wel voldoen aan de regelgeving.

¹⁰ Als bij de melding of bij de aanvraag van de stedenbouwkundige vergunning, nog niet bekend is of het gebouw na ingebruikname zal worden geklimatiseerd, wordt het gebouw beschouwd als een geklimatiseerd gebouw.

bij een sector die onder de energiebeleidsovereenkomst inzake energieprestatie valt, kunnen worden vrijgesteld van een of meer EPB-eisen."

De raden vrezen dat volgens deze nieuwe bepaling serres en geklimatiseerde stallen in de intensieve veehouderij, dus landbouwgebouwen zonder lage energiebehoefte, zouden moeten voldoen aan de EPB-eisen. Dit kan volgens de raden niet de bedoeling zijn. Dit is in het algemeen technisch en economisch niet haalbaar, en strookt ook niet met het opzet zoals uiteengezet in de tweejaarlijkse evaluatie van het VEA (pag. 88 tot 91), de memorie van toelichting (pag. 4) of de bisnota aan de Vlaamse Regering (p. 39).

De raden vragen dat voor niet voor bewoning bestemde gebouwen van landbouwbedrijven die een significante energiebehoefte hebben een aangepast beleid wordt uitgewerkt. Dit beleid kan geënt worden op bestaande initiatieven zoals de energieconsulenten, ...

2.6 Invoeren E-peileis voor niet-residentiële gebouwen

[25] Dit ontwerp van besluit bevat een voorstel (artikel 6 en artikel 7) om vanaf 2015 een E-peileis in te voeren voor alle niet-residentiële gebouwen. In de nieuwe methode, ontwikkeld in samenwerking met het Waalse en het Brusselse Gewest, worden alle niet-residentiële gebouwen met uitzondering van industriële gebouwen, geclusterd in één energieprestatieberekeningsmethode. Om de tekst leesbaarder te maken en af te stemmen op de definities gebruikt in de andere gewesten, worden de definities van 'EPW-eenheid' en 'EPN-eenheid' ingevoerd. Een EPW-eenheid is wat in het huidige Energiebesluit een subdossier 'wonen' is. Een EPN-eenheid wordt gedefinieerd als elk deel van een gebouw met een niet-residentiële bestemming dat ontworpen of aangepast is om afzonderlijk te gebruiken. Industriële gebouwen maken geen deel uit van een EPN-eenheid. Een EPN-eenheid omvat dus wat in het huidige Energiebesluit valt onder 'kantoor', 'school' of 'gebouw met andere specifieke bestemming'.

[26] De raden vinden het positief dat een E-peil wordt opgelegd voor alle types gebouwen en dat gestreefd wordt naar één berekeningstool voor de verschillende gewesten.

2.7 Voorlopersrol van de gemeenten

[27] Artikel 11.1.1, §1/1 van het Energiedecreet voorziet dat de gemeenten voor bepaalde zones voor nieuwe gebouwen een strenger E-peil en een strenger K-peil kunnen vastleggen. Dit ontwerp van besluit bevat twee strengere eisenpakketten waaruit gemeenten kunnen kiezen. De gemeente kan op die manier een verdere verbetering van het maximale energiepres-

tatieniveau vroeger opstarten voor bepaalde nieuwe wijken. Naast het aanscherpingspad voor het E-peil wordt een schaduwpad voor ondersteuningsmaatregelen vastgelegd (premies netbeheerders, verlaging onroerende voorheffing). Het betreft een tweesporenbeleid: de 'vroege volgers'¹¹ en anderzijds de 'voorlopers'. Het voordeel van twee niveaus is dat beide doelgroepen bereikt kunnen worden.

Tabel 1: Overzicht E-peilen tweesporenbeleid EPW-eenheden

	2015	2016	2018	2020	2021
E-peil-eis	E60	E50	E40	E35	E30-BEN
E-peil "vroege volgers"	E40	E30-BEN			
E-peil "voorlopers"	E30-BEN	E20	E10	E10	EO-EN

Volgens de nota aan de Vlaamse Regering wordt voor de voorlopers naast een strenger E-peil ook een strenger K-peil opgenomen. Het is essentieel dat de voorlopers niet enkel investeren in technologische verbeteringen van hun woning of appartement, maar ook in de maatregelen die op lange termijn hun waarde behouden zoals de isolatie van het gebouw. Een laag K-peil en een zeer doordacht ontwerp zijn daarom aangewezen.

- [28] De raden zijn voorstander van een voorlopersbeleid en verwelkomen dan ook dit initiatief. Het is positief dat er duidelijkheid komt voor gemeenten die een voorlopersrol willen spelen. De vraag is wel hoe het traject van "de vroege volgers" na 2016 verder ingevuld zal worden. De raden vragen een evaluatie van dit tweesporenbeleid (succes, gebruikte technieken, kosten/baten, ...). Deze evaluatie zou ook informatie moeten aanleveren voor het bijstellen van het tweesporenbeleid en het gevolgde traject in het bijzonder.

2.8 Ingrijpende renovaties

- [29] In de Vlaamse energieprestatieregelgeving bestaat momenteel geen afzonderlijke categorie voor ingrijpende renovaties. Uit de evaluatienota blijkt dat het kostenoptimale niveau voor doorgedreven energetische renovaties van woongebouwen tussen E60 en E90 ligt¹².

¹¹ Onder de 'vroege volgers' behoren de mensen die al vanaf de invoering van het kostenoptimale eiseniveau opteren voor het toepassen van het bijna-energie neutrale niveau.

¹² Evaluatienota 2013, p. 117.

Het ontwerpbesluit voorziet dan ook specifiek voor dat type renovatie een nieuwe categorie 'Ingrijpende renovatie'¹³ vanaf 2015. Aan die nieuwe categorie wordt naast de maximale U-waarden en de ventilatie-eisen ook een globaal E-peil opgelegd, namelijk E90. Dit zowel voor woongebouwen als voor kantoren en scholen.

- [30] De raden vinden het positief dat het begrip ingrijpende renovaties wordt gelanceerd en dat voor ingrijpende renovaties ook een E-peil wordt opgelegd. De huidige definitie in het ontwerpbesluit is echter voor interpretatie vatbaar. Zo is het niet duidelijk wat verstaan wordt onder "grotendeels". De vraag is ook of er geen afstemming nodig is met gelijkaardige definities in de ruimtelijke ordening of de BTW-wetgeving.

De Raden wezen er in hun eerder advies over de evaluatienota al op dat *"voor ingrijpende verbouwingen het kostenoptimaal niveau varieert tussen E60 en E90. De verscheidenheid aan E-peilen hangt vooral samen met het feit dat de verschillende referentiewoningen een ander type gevelconstructie hebben"*¹⁴.

- [31] Het E peil van E90 is in vele gevallen suboptimaal. De raden vragen dat bouwheren, architecten, verslaggevers, aannemers actief geïnformeerd worden over de noodzaak en opportuniteiten van doorgedreven renovatie. Dit moet vermijden dat eigenaars tevreden zijn met het behalen van een E90 terwijl voor hun specifiek geval bijvoorbeeld een E70 het optimum is.
- [32] Gebouwen die vandaag gerenoveerd worden, staan er nog in 2050 en moeten dan ook zo verregaand mogelijk gerenoveerd worden (een reductie van de energievraag met 70% is mogelijk). Het is dus niet alleen nodig om het huidige tempo van de energierenovatie - van minstens 50.000 gebouwen/jaar – op zijn minst aan te houden, het is dus ook nodig om het aandeel van de doorgedreven energierenovaties (of sloop en herbouw naar energieneutrale woningen) daarin stelselmatig op te drijven. De meeste gebouwen worden immers maar één keer om de 30 jaar gerenoveerd. Totaalrenovaties kunnen een "lock-in" van onvoldoende gerenoveerde ge-

¹³ Een ingrijpende renovatie heeft de volgende kenmerken:

- Het betreft een verbouwing, waarvoor een stedenbouwkundige vergunning wordt aangevraagd, waarbij de draagstructuur grotendeels behouden blijft.
- De verbouwing wordt al dan niet gecombineerd met een uitbreiding en of een gedeeltelijke herbouw met een volume kleiner dan 800 m³ die geen aparte wooneenheid bevat.
- Minstens 75 % van de bestaande gevels en van het bestaande dak wordt geïsoleerd.
- De installaties voor verwarming en sanitair warm water worden vervangen of nieuw geplaatst.

¹⁴ De verschillende gevelconstructies waren: een massieve niet geïsoleerde buitenmuur, een niet geïsoleerde spouwmuur en een al matig geïsoleerde spouwmuur.

bouwen vermijden. Naast het invoeren van een eis voor ingrijpende renovaties, is het zeer belangrijk om ook een sterk stimulerend beleid¹⁵ te voeren voor verdergaande totaalrenovaties, dit alles gekaderd in een duidelijke langetermijnaanpak voor een volledige en diepgaande renovatie of sloop en herbouwprojecten van ons gebouwenpark tegen 2050, in lijn met wat de Europese commissie vraagt¹⁶ (langetermijnrenovatiestrategie voor gebouwen) en met Duitsland en Denemarken.

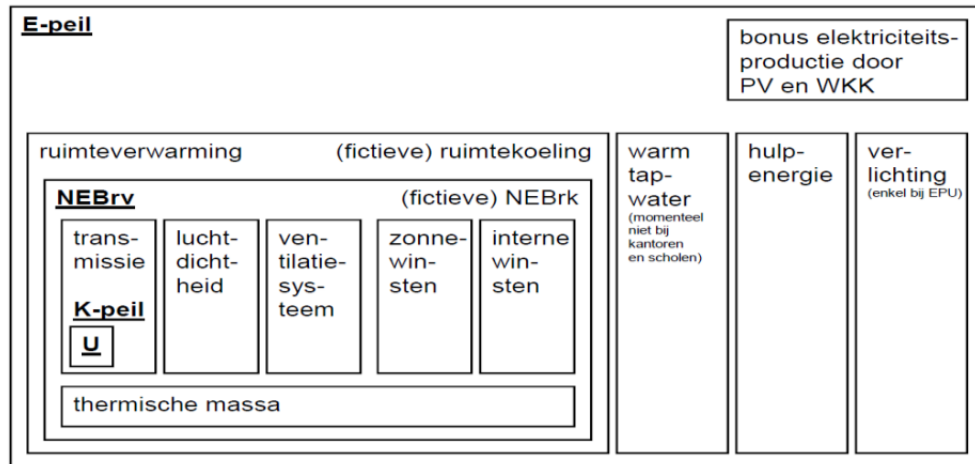
2.9 Netto Energiebehoefte¹⁷

[33] In het voorstel wordt bij de definitie van netto-energiebehoefte voor verwarming geopteerd om enkel rekening te houden met de bouwkundige kenmerken van het gebouw. Voor de ventilatieverliezen van het gebouw wordt gerekend met een vastgelegde waarde die 40% bedraagt van de ventilatieverliezen die zouden optreden wanneer er geen energiezuinige technieken zouden worden toegepast. De netto-energiebehoefte voor verwarming van een EPW-eenheid blijft 70kWh/m² maar vanaf 1 januari 2014 kan ook gekozen worden voor een norm die rekening houdt met de compactheid van de EPW-eenheid (bijlage V).

¹⁵ De raden vragen meer aandacht voor het stimuleren en belonen van “renovatievoorlopers” – de groep die echt véél energiezuiniger renoveren dan de gestelde eis. Zoals in een eerder advies aangegeven wordt hierbij geacht aan het oplossen van innovatiebelemmerende aspecten uit de EPB-procedures, een koplopersloket, de ondersteuning van de nodige experimenteerruimte voor koplopers en het voorzien van financiële stimuli.

¹⁶ Begin mei 2011 startte de Europese Raad en een groep Europese bedrijven de nieuwe campagne ‘Renoveer Europa’. Ze vragen de Europese energiecommissaris en alle Europese energieministers om werk te maken van een verre gaande energierenovatie van het Europese gebouwenbestand. Een doorgedreven renovatie van de bestaande gebouwen in Europa kan 32% besparen op het primair energieverbruik in Europa. Deze besparing komt overeen met de totale energieproductie van alle Europese steenkool- en kernenergiecentrales samen.

¹⁷ De energieprestatie-eis (E-peil) garandeert de globale energiezuinigheid van het gebouw. Een goede energieprestatie kan in belangrijke mate beïnvloed worden door fotovoltaïsche energieproductie. De elektriciteit geproduceerd door zonnepanelen wordt namelijk als een bonus ingerekend in het E-peil. De intrinsieke warmtebehoefte van het gebouw tijdens de winter is hierdoor echter niet gereduceerd. Om het bouwkundig bepaalde deel (i.e. zonder de installaties) van het verwarmingsverbruik te beperken, kan een aparte eis worden gesteld aan de netto-energiebehoefte voor verwarming (NEB_{rv}). De bouwkundige maatregelen van een gebouw zonder de technische installaties omvatten volgende aspecten: transmissie, luchtdichtheid, zonnewinsten (inclusief zonnewering) en thermische massa.

Figuur 1: Schematisch overzicht van de belangrijkste deelcomponenten die de energieprestatie (het E-peil) bepalen.

- [34] De raden stellen vast dat bij berekening van netto energiebehoefte voor ruimteverwarming (NEBv) geen rekening wordt gehouden met de werkelijke ventilatieverliezen, maar met een defaultwaarde. Volgens de evaluatienota heeft een defaultwaarde als voordeel dat elk ventilatiesysteem op een gelijkwaardige manier beoordeeld wordt maar het werken met een defaultwaarde heeft ook een aantal nadelen (p. 122 van de evaluatienota).

De raden begrijpen dat een defaultwaarde de complexiteit van de berekeningsmethode vermindert. Gezien de snelle evoluties op het vlak van ventilatiesystemen vragen de raden dat systemen die beter scoren dan de defaultwaarde toch in rekening kunnen worden gebracht. Hierdoor sluit de berekende energieprestatie nauwer aan met de werkelijke waarde. Bovendien worden beter scorende systemen aangemoedigd. Dit past in het beleid om innovatie in de bouwsector te stimuleren.

De raden vragen ook dat op regelmatige tijdstippen de prestaties van de gebruikte technieken afgetoetst worden aan de defaultwaarde. Wijziging van de minimumnorm of ontwikkeling van een ander kengetal op gebouwniveau kan enkel na een studie en zeer grondig onderzoek waarbij de verschillende ventilatiesystemen betrokken zijn.

- [35] De raden pleiten er voor dat de berekeningsmethodes voor netto energiebehoefte voor ruimteverwarming (NEBv) in de verschillende gewesten op elkaar afgestemd worden.
- [36] De voorgestelde aanvulling aan de eis op de NEB voor ruimteverwarming voor woongebouwen zal voor gevolg hebben dat individuele aanvragen voor afwijkingen van kleine, weinig compacte EPB-eenheden in de toekomst minder voorkomen, wat een goede zaak is.

2.10 Participatie in hernieuwbare energieprojecten

- [37] In alle nieuwe gebouwen en gebouwen met een ingrijpende renovatie moet een minimumniveau van energie uit hernieuwbare energiebronnen worden gebruikt. Een van de mogelijkheden is de participatie in hernieuwbare energieprojecten binnen de provincie. Volgens de memorie van toelichting is het *"voor particulieren in de praktijk meestal niet mogelijk om rechtstreeks te participeren, aangezien dat meestal via een financieringsvennootschap verloopt. De tekst van het besluit wordt dan ook aangepast zodat het voor particulieren naast het rechtstreeks participeren in een project, ook mogelijk is om dat via een financieringsholding te doen"*.
- [38] In het eerder advies over de evaluatienota stelden de raden: *"De raden wijzen erop dat rechtstreekse participatie wel haalbaar is. In de praktijk zijn er in Vlaanderen verschillende succesvolle energiecoöperatieven met rechtstreekse participatie¹⁸. Deze coöperatieven dragen bij tot een vergroting van het maatschappelijk draagvlak voor hernieuwbare energie. Bovendien wordt deze vorm van rechtstreekse participatie aangemoedigd door sommige overheden¹⁹.*
- Op de website <http://www.energiesparen.be/energiecooperant> somt het VEA een aantal elementen op die belangrijk zijn bij de keuze van de coöperatieve vennootschap. Hierbij wordt o.a. verwezen naar een erkenning door de Nationale Raad voor Coöperatie (NRC) en het onderschrijven van de principes van het ICA (International Co-operatieve Alliance)²⁰. Ook de raden beamen het belang van deze elementen (NCR en ICA) en vinden dat coöperatieven in het kader van het minimumniveau van energie uit hernieuwbare energiebronnen hieraan moeten voldoen."*
- [39] De raden vragen dat een erkenning door de Nationale Raad voor Coöperatie (NRC) en het onderschrijven van de principes van het ICA (International Co-operatieve Alliance) als voorwaarden in het besluit worden opgenomen.

¹⁸ Rechtstreekse participatie houdt in dat de coöperant mede-eigenaar wordt van de installatie die energie opwekt.

¹⁹ Zo verplicht de provincie Oost-Vlaanderen projectontwikkelaars om per windpark 20 procent van de windmolens open te stellen voor rechtstreekse participatie door burgers en gemeenten. In Wallonië loopt deze verplichting voor burgers en gemeenten op tot 49,8%.

²⁰ VEA-website:

" • Ga na of de vennootschap erkend is door de Nationale Raad voor Coöperatie (NRC), voor erkende vennootschappen is de opbrengst van het aandeel (jaarlijkse rente tot 6%) belastingvrij tot 170 euro.

•Er zijn ook coöperatieve vennootschappen die de principes van het International Co-operative Alliance (ICA) onderschrijven, zij verzekeren hun klanten o.a. democratische controle, vorming en een bepaald rendement van het ingebrachte kapitaal."

- [40] De raden dringen er op aan dat consumenten en kandidaat-coöperanten goed geïnformeerd worden over de verschillen, risico's, baten, medebeslissingsrechten tussen financiële en rechtstreekse participatie.

2.11 Steemeisen en berekeningsmethode

- [41] Voor warmtepompen is er zowel op vlak van regelgeving als technologie heel wat aan het bewegen. Op 1 januari 2013 werd de nieuwe Ecodesign-richtlijn voor kleinere airconditioning- en warmtepompsystemen van kracht. De efficiëntie van de bepaalde systemen (waaronder lucht/lucht) gaat stapsgewijs vooruit. De raden vragen dan ook dat de parameters regelmatig getoetst worden aan de stand van de wetgeving en de technologie en dat gestreefd wordt om de EPB-eisen (de berekeningsmethoden of rendementsparameters) aan te passen aan de internationale normen. Gezien de hoge techniciteit en de snelle evoluties pleiten de raden voor regelmatig overleg tussen de overheid en de sector zodat aanpassingen bijvoorbeeld in gevolge van innovatie snel kunnen doorwerken in de berekeningsmethode.
- [42] Momenteel is een omrekenfactor voor elektriciteit naar primaire energie gelijk aan 2,5²¹. De omrekenfactor van 2,5 werd in 2003 aanbevolen door de EU Commissie als "default conversion factor" (vatbaar voor aanpassing op nationaal vlak) op basis van een theoretisch globaal elektrisch energierendement van 40%. Dit cijfer houdt momenteel geen rekening met de evolutie van de energiemix sedert 2003. Een omrekenfactor die significant hoger is dan de wat in praktijk het geval is, heeft ongewenste effecten zoals het afremmen van de installatie van warmtepompen voor woningen in het geval dat dit wel een optimale oplossing is. Ook elektrische verwarming met accumulatie wordt afgeremd hoewel dit systeem misschien een bijdrage kan betekenen in een toekomstig energiesysteem met een hoog aandeel intermitterende hernieuwbare energiebronnen. De raden vragen dan

²¹ Het karakteristieke jaarlijkse primaire energieverbruik is de hoeveelheid primaire energie die gedurende een jaar nodig is voor de verwarming, de productie van warm water, de ventilatie en de koeling van een gebouw of gebouwdeel. Het wordt berekend op basis van de eigenschappen (compactheid, thermische isolatie en luchtdichtheid) en de installaties van een gebouw. Bij de berekening wordt uitgegaan van een standaardklimaat en een standaardgebruik. Het primaire energieverbruik drukt uit hoeveel energie uit fossiele brandstoffen verbruikt wordt door de gebouwinstallaties. Voor aardgas en stookolie is de omrekenfactor naar primaire energie gelijk aan 1. Voor elektriciteit is die factor 2,5. Bij elektriciteit wordt niet alleen rekening gehouden met de energie die verbruikt wordt in het gebouw, maar ook met de energie die verloren gaat bij de productie en bij het transport (ongeveer 60%). Voor één eenheid elektriciteit bij de gebruiker is er ongeveer 2,5 keer zoveel energie nodig in de vorm van steenkool of aardgas.

ook om de omrekeningsfactor periodiek te herberekenen voor het Belgische en Vlaamse niveau²².

2.12 Handhaving

[43] Verschillende voorstellen kaderen in een betere handhaving:

- De uiterste indiendatum voor de EPB-aangifte wordt aangepast naar zes maanden na de ingebruikname (zo nu al het geval is) of zes maanden na het beëindigen van de vergunnings- of meldingsplichtige werken. Deze aanpassing zorgt ervoor dat de bepaling beter handhaafbaar is in geval van renovatieprojecten. Het maakt het ook mogelijk om te handhaven op basis van informatie over de start en het einde van de werken die in kader van de wetgeving op de Ruimtelijke Ordening beschikbaar is en opgevraagd kan worden bij de gemeenten (artikel 9).
- De gevallen waarin de aangifteplicht aan een derde wordt overgedragen, worden verduidelijkt en aangepast omdat in de praktijk problemen werden geconstateerd met enerzijds de overdracht van aangifteplicht tussen particulieren en anderzijds de regeling voor promotor-bouwheren.
- Er wordt voorzien in een duidelijkere regeling betreffende het aantal EPB-aangiftes dat in een gebouw met meerdere eenheden moet worden ingediend.
- Om efficiënter te kunnen toezien op het (tijdig) indienen van de startverklaring en de EPB-aangifte wordt het toepassingsgebied van artikel 11.1.14 en artikel 13.1.4 uitgebreid naar de gestarte en voltooide werken.
- Ook worden de boetes aangepast (verhogen van de basisboete en verlagen van de maximumboete voor het niet (tijdig) indienen van de EPB-aangifte; instellen van boete voor overtreden van systeemeisen, instellen maximumboete voor verslaggevers die niet waarheidsgetrouw rapporteren, instellen van dwangsom om verslaggevers aan te zetten om niet-correcte aangiftes te corrigeren, ...).

²² De Commissie heeft zelf ook de facto erkend dat een conversiefactor van 2.5 te hoog is, en heeft in haar beslissing van 1/2/2013 mbt de berekening van HEB door warmtepompen voorgesteld om een factor van 2.2 toe te passen, uitgaande van een gemiddelde efficiëntie van het Europese park van 45,5% (cfr <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:062:0027:0035:NL:PDF>).

- [44] De raden vinden de voorstellen een stap in de goede richting maar wijzen erop dat de boetes proportioneel moeten zijn met de aard, omvang en gevolgen van de niet-naleving van de regels.
- [45] Gemeenten worden volgens de evaluatienota maar een keer per vijf jaar gecontroleerd (bv. op vergunde bouwdoSSIers waarvoor geen startverklaring wordt ingediend). Er worden bovendien enkel vergunningen van de laatste drie jaar gecontroleerd en verbouwingen vallen vaak uit de boot. Momenteel wordt, mede omwille van tekort aan menskracht, steekproefsgewijs gewerkt. De raden vragen bijkomende inspanningen zodat de controles verder geautomatiseerd en geïnformatiseerd worden, de controles ter plaatse opgevoerd worden en de gemeenten aangespoord worden om beter samen te werken.
- [46] De raden wijzen erop dat door het koppelen van bouwgerelateerde databanken informatie automatisch uitgewisseld kan worden en dat de handhaving efficiënter kan verlopen.
- [47] De raden benadrukken het belang van de controles ter plaatse op bv. de waarheidsgetrouwe rapportering door de verslaggever²³. Volgens de ontwerpnota kan met het huidige beschikbare personeel het VEA niet tegemoet komen aan de vraag naar 'meer controles' en het 'verhogen van de pakkans'.

De raden vragen dat de Vlaamse Regering zou onderzoeken of er geen efficiëntieverbeteringen mogelijk zijn door de gebouwgerelateerde inspectiediensten samen te laten werken.

2.13 Erkenningsregeling voor verslaggevers

- [48] Het ontwerpbesluit onderscheidt 3 categorieën van kandidaat-verslaggevers:
- residentiële gebouwen;
 - niet-residentiële gebouwen en industriële gebouwen;
 - renovaties en functiewijzigingen.
- [49] Het voorstel is om alle huidige verslaggevers te erkennen voor de eerste categorie, maar een opleiding en examen te verplichten voor de tweede en derde categorie.

²³ Europa stelt ook dat controles op de kwaliteit van de rapportering belangrijk zijn. Vlaanderen moet voldoen aan de Europese verplichting m.b.t. kwaliteitscontrole beschreven in art. 18 van de EPBD-richtlijn.

[50] De raden vragen om de erkenningsregeling af te stemmen met de overige gewesten aangezien het de bedoeling is om in de toekomst te werken met uniforme berekeningspakketten. Bovendien is de vraag of een dergelijke onderverdeling het geheel niet nodeloos complex maakt. De bestaande verslaggevers die voldoende activiteiten kunnen aantonen (bv. meer dan 10 aangiftes de laatste 5 jaar) zouden automatisch erkend kunnen worden. Nieuwe kandidaat-verslaggevers of verslaggevers die onvoldoende actief waren de laatste jaren of die onvoldoende kwalitatief werk afleverden zouden pas (weer) erkend kunnen worden na het volgen van een opleiding en het slagen van een examen. Het volgen van bijscholing op geregelde tijdstippen moet voor bestaande en nieuwe verslaggevers verplicht worden.

Appreciatie dossiers

Status advies

Unaniem

Onthoudingen

Geen
